

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno . . 180 K
mesečno 15
za zased. ozemlje . 300
za inozemstvo . . 520 .

Oglasi za vsak mm višine
stolpca (58 mm) . 2 K
mali oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm) . 1 .

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 19/L
Telefon št. 72.

Upravišništvo:

Sodna ulica št. 6
Telefon št. 56.

Račun kr. pošt. šek. urada
šte. 11.542.

Burna noč Karla Habsburga

V AVSTRIJI SO GA HOTELI DELAVCI UBITI. — SREČNO ZOPET V ŠVICI.

Dunaj, 6. aprila. (Izv.) Karl Habsburg je preživel na povratku skozi svojo ljubljeno Avstrijo burno noč in je komaj odnesel svoje pete v Švico. V Frohnleitu pri Gradcu so neznan storilec navahili na tračnice debele klade in zgodila bi se bila velika nesreča, da naklep ni bil pravčasno opažen. V Brucku na Muri pa so delavci pripravili organiziran napad na bivšega cesarja in le intervencijam soc. dem. voditeljev ter orožništva in vojaštva, da je ostalo samo pri burnih za Karla skrajno ponižujočih demonstracijah. Opasnost za g. Habsburga je bila tako velika, da je štajerski deželni glavar Rintelen o polnoči zahteval od dunajske vlade, da naj vrne Karlov vlak na Madžarsko. Dunajska vlada pa je ta nasvet odklonila in naprosila Friderika Adlerja, naj takoj z avtomobilom odpotuje v Bruck, da pomiri delavce. Karlov vlak je medtem čakal v Frohnleitu. V Brucku so v vsej naglici koncentrirali orožništvo. Ko je dr. Adler ob 2 ponoči prišel v Dunajsko Novo mesto, so ga iz Brucka telefonično obvestili, da se je posrečilo, spraviiti posebni vlak s Karlom skozi postajo Bruck. Pri tem so se odigrali zelo burni prizori. Ko je vlak privozil na postajo, je več tisoč delavcev kljub odporu orožnikov vdrlo na peron. Posamezni voditelji so skušali delavce pomiriti, pa se jim ni popolnoma posrečilo. Mnogi so vzklikali: «Proč s Habsburžani!» Več sto ljudi je vdrlo pred Karlov vagon. Zahtevali so, naj se ekscesar pokaže na oknu. Nato so nastopili orožniki in vojaki ter ententni častniki, ki so množico potisnili nazaj. Sredi tuleče množice je vlak z veliko naglico zapustil kolodvor. Ententni častniki, ki so spremljali vlak, so delavcem grozili: «Če nas ne pustite, ga peljemo nazaj na Madžarsko!» Delavci so odgovarjali: «Spravite ga v Afriko!» Ko je vlak odhajal, je množica oglušujoče vpila in žvižgala.

V Innsbrucku, kjer je posebni vlak z bivšim cesarjem Karlom okoli pol dneva vozil skozi postaje, se je zbralo na kolodvoru mnogo delavcev, ki so jih pa orožniki držali v primerni razdalji. Socijalno - demokratska poslanka Sever in Mueller sta sedla v salonski voz ter gospoda Habsburga zavarovala pred napadi. Tudi tu so bile demonstracije silno burne.

RAZKRALJ KAREL PRISPTEL V ŠVICO.

Dunaj, 6. aprila. (Izv.) Posebni vlak z bivšim cesarjem Karlom je dospel v Buchs ob 4. uri 53 min. popoldne.

RAZKRALJ KAREL SME BIVATI LE ŠEST TEDNOV V ŠVICI.

Zeneva, 6. aprila. (Izv.) Zvezni svet je za enkrat dovolil, da sme bivši cesar Karel šest tednov bivati v Švici. Po uretku te dobe pa si mora poiskati drugo bivališče zunaj Švice. Razširjajo se govorice, da se princ Sikst

Bourbonski mudi v Švici, kar pa se dementira. Princ Sikst biva na francoski rivieri in ni v nikaki zvezi z velikončnim izletom razkralja Karla na Madžarsko.

Beograd, 6. aprila. (Izv.) Kakor dolzuva Vaš dopisnik, je obvestila Švica našo vlado, da bo od sedaj naprej vodila strogo nadzorstvo nad Karlom Habsburgom in njegovim delovanjem.

MALA ANTANTA ZAHTEVA GARANCIJE.

Beograd, 6. aprila. (Izv.) Ministrski svet je imel sejo, na kateri je razpravljal med drugim o Karlu Habsburgu. Naša poslanstva dobe nalog, da intervenirajo pri prijateljskih vladah, da se vsaka ponovitev poskusa prepreči.

Prag, 6. aprila. «Česke Slovo» javlja, da se države male antante popolnoma strinjajo glede vseh vprašanj, ki se tičejo vzpostavitve Habsburgovcev na Madžarskem in imajo popolno privoljenje velike antante. Karlov puč je dokazal, kako inalo je zaupati madžarski vladi. List meni, da se svoječasno začeta pogajanja v Brucku ne bodo nadaljevala toliko časa, dokler mala antanta ne dobi potrebnih jamstev za to, da se kaj takega ne ponovi več.

Pariz, 5. aprila. Briand je izjavil v zbornici o aferi Karla Habsburga: Ako imamo zaveznike, je najboljšje sredstvo, da služimo Franciji, če spoštujemo obveznosti ki smo jih sklenili z Italijo, Čehoslovasko in Jugoslavijo. Spoštovali smo te obveznosti. Povratek razkralja Karla na Madžarsko bi bil mogel povzročiti krvave dogodke. To opravičuje popolnoma stališče, ki ga je v tej zadevi zavzela Francija. Briand je končal z zagotovitvijo, da bo vlada pokazala vso odločnost, da zastopa interese Francije.

Budimpešta, 6. aprila. Madžarsko časopisje jemlje poročila o odpotovanju razkralja z olajšanjem na znanje, protestira pa energično proti temu, da mala ententa te afere noče smatrati za končane.

PORAZ KARLA HABSBURGA NAŠ USPEH.

BEograd, 6. aprila. (Izv.) Odhod ekskralja Karla Habsburga iz Madžarske se jemlje tu z velikim zadovoljstvom na znanje. Pripravljenost treh armad, ki je bila že odredjena, se opusti. Uspeh je pripisovati predvsem energičnemu nastopu naše države, ker brez dvomno niti čehoslovaska niti Romunija nista bili o tej zadevi na višku svoje dolžnosti.

Beograd, 6. aprila. (Izv.) Vse beograjsko časopisje z zadovoljstvom beleži fiasco Karlove restavracije na Madžarskem in poudarja, da je madžarski narod rešen slabosti, iz katerega je ambicija napravila marioneto. Nekateri listi celo kritizirajo Pašičev nastop, češ, da je pokazal premalo inicijative, ker bi se bilo moralo Karlu že v prvih 24 urah pokazati pot nazaj v njegovo zatočišče.

PROKLAMACIJA MADŽARSKEMU NARODU.

Budimpešta, 6. aprila. (Izv.) Jutrišnja številka uradnega lista bo objavila proklamacijo razkralja Karla madžarskemu narodu.

Hardingov zunanje-politični program

Washington, 5. aprila. Predsednik Harding je, kakor se govori v poučenih krogih, določil končnojavni program za meriško zunanjo politiko. Ta politika obsega nastopne točke: 1.) Rešitev Knoxove resolucije za sklep posebnega miru z Nemčijo; 2.) versailleska pogodba se ne bo ratificirala; 3.) Zedinjene države ne bodo imele nobenega vpliva v sedanji zvezi narodov; 4.) podpisiranje zavezniškov v zahtevi izjave, da je Nemčija odgovorna za svetovno vojno; 5.) Zedinjene države se ne zavežejo za politično ali vojaško zvezo z Evropo, toda v okviru Knoxove resolucije; 6.) podaj naj se izjave, da smatrajo Zedinjene države po grožnjah evropskega miru ogrožen tudi svoj lastni mir in svobodo in da se bodo prizadevale najti sredstva, da se tako ogrožanje prepreči; 6.) vzpostavitev diplomatskih odnosov z Nemčijo in Avstrijo in uvedba pogajanj

Austrijanci morajo izročiti svoje zlato

Dunaj, 6. aprila. (Izv.) V tukajšnjih parlamentarnih krogih se trdi, da je došlo iz Pariza poročilo, da je zavezniški svet definitivno odklonil avstrijski protest glede izročitve zlatih zaklada bivše avstro-ogrske nasledstvenim državam. Zavezniški svet je sklenil, da se ima zlato porazdeliti med nasledstvene države v znišilu določb senžermenske mirovne pogodbe.

Dunaj, 6. aprila. (Izv.) Delavci tovarne za vagon v Floridsdorfu so stopili v štrajk zaradi izboljšanja plač; stavka okoli 1400 delavcev.

Ustava bo do maja gotova

Beograd, 6. aprila. (Izv.) V četrtek, dne 14. t. m. se prične v skupščini debata o ustavnem predlogu. Govoriti bo smela samo dvojica vsake grupe, in sicer v načelnem pretresu poldrugo uro, v specialni debati pa samo eno uro. Govorniki se bodo razvrstili po strankah. Skupščina bo odredila, koliko časa bo rezervirana za poslance izven strank. V specialni debati se bo razpravljalo o posrednih oddelkih ustavnega predloga. Če je od vsake stranke prišel na vrsto vsaj eden poslanec, more skupščina na predlog 20 poslancev ali na predlog vlade skleniti, da se debata zaključí. Če se delo tako pospeši, je upanje, da se bo razprava končala do pravoslavne Velike noči (1. maja). Po sedanjih dispozicijah bodo stranke skrhle debato na minimum.

Dopolodne je imel demokrati klub sejo, na kateri je poslanec dr. Šumenković poročal o delu demokratskih članov v ustavnem odboru. Poročilo je bilo po daljši debati soglasno odobreno in izrečeno poslanecem priznanje.

V obširnem poročilu ustavnega odbora za konstanto se nahaja tudi interesantna opazka, da je od vladnega ustavnega načrta ostala samo ena petina neizpremenjena, dočim so bile štiri petine deloma izpremenjene, deloma pa tudi na novo vpletene.

BEograd, 6. aprila. (Izv.) Politični položaj se je po včerajšnjem glasanju olajšal. V demokratskem klubu vlada splošna zadovoljnost, ker je

stranka zmagala tako glede uredbe uprave kakor tudi v gospodarskih in kulturnih vprašanjih. Klerikalci so silno potrti. Nezadovoljni so tudi makodonski poslanci arnavtske in turške narodnosti, ki so jih pustili na cedilu njih bosanski tovariši (muslimani) tako, da so povsem propadli v agraru.

Beograd, 6. aprila. (Izv.) Kakor se poroča, je hotel minister notranjih poslov Milorad Drašković podati ostavko že pred meseci; vendar je sedaj svojo namero odložil glavno zaradi odgovora na interpelacijo komunističnega poslanca Lina Markovića proti Obznani. Takoj po končani debati pa bo Drašković podal ostavko ter odšel v inozemstvo v svrhu zdravljenja.

Beograd, 6. aprila. (Izv.) Minister pravde zahteva od ustavotvorne skupščine izročitev sledečih poslancev: Stipe Radića, Ljubomira Radovanovića, Janka Rajerja (SKS) radi žaljenja časti ob priliki nekega nastopa v društvu slovenskih živinozdravnikov; St. Lazića, dr. St. Orterja (na tri tožbe), I. Sodovića, A. Lovrečovića, dr. Vi. Matka in I. Colorića (na tri tožbe). V zadevi poslanca Brandnerja je imunitetni odsek sklenil, zahtevati od ljubljanskega sodišča izpolnitev akta.

Beograd, 6. aprila. (Izv.) Semkaj je prispel dr. Gjuro Basariček, tajnik Narodne gradjanske zaštitne za djecu in poslanec Radićeve stranke, ter posetil Jugoslovanski klub.

Provokacija madžarske vlade

BURNA SEJA MADŽARSKEGA PARLAMENTA. — LJUBŠI NAM JE SRBSKI KRALJ NEGO HABSURŽAN.

Budimpešta, 6. aprila. Med interpelacijami, ki so bile predložene narodni skupščini, se nahajata dve, ki se nanašata na prihod razkralja Karla na Madžarsko. Ministrski predsednik Teleky je izjavil med drugim: «Takrat, ko smo pričeli z Avstrijo pogajanja glede odhoda kralja, sem se zanimal za to, kdo je Njegovemu Veličanstvu nasvetoval, naj pride na Madžarsko. Ugotovil sem, da se je ta načrt izdelal v inozemstvu. Noben Madžar se ni udeležil teh posvetovanj. Prihod kralja je pri nas vseh povzročil največje presenečenje. Nekateri inozemski listi so opisali dogodek v popolnoma napačni luči. Kralj in vlada sta ravnala popolnoma premišljeno in ne pod zunanjim pritiskom. Ministrski predsednik Teleky je nadalje izjavil, da se je ugotovilo, da so kralja prevarali. V deželi je namreč danes položaj popolnoma drugačen, kakor so kralju povedali njegovi svetovalci.

Madžarski narod sme korakati naprej le z malimi koraki. To je rekel kralj sam. Z ozirom na notranji in zunanji položaj je sklenil zapustiti deželo. Odločilnega vpliva za ta sklep je bila pred kratkim objavljena nota poslaniškega sveta. Njegovo Veličanstvo je torej odpotovalo popolnoma prostovoljno. Pač se je od zunaj izvršil pritisk, ki ga pa ne smatramo za upravičenega. Vmešavanje inozemstva namreč ne odgovarja niti mirovni pogodbi, niti pravilom zveze narodov. Protestirali smo proti temu vmešavanju v naše notranje zadeve. (Burno odobravanje). Dokazano je, da sta vlada in kralj ravnala popolnoma premišljeno. Ne more izpremeniti pravnega položaja in juridičnega naziranja, ako je vlada računala z dejanskimi razmerami.

Zunanji minister dr. Gratz je opozarjal na dogovor, sklenjen med vladami v Pragi, Beogradu, Bukaresti in Rimu. Na podlagi tega dogovora je čehoslovaski zunanji minister dr. Beneš pred dvema mesecema izjavil, da bi povratek Habsburžanov na Madžarsko pomenjal casus belli. Slične izjave so podali tudi jugoslovanski, rumunski in italijanski činitelji. O priliki nepričakovane prihoda kralja so zastopniki omenjenih držav pri madžarski vladi ponovili te izjave. Vlade male entente so torej

napram Madžarski zavzele grozilno stališče in po dobljenih informacijah niso ostale samo pri grožnjah. Vprašanje madžarskega prestola je po pravem stališču notranja zadeva madžarskega naroda. Kar so sosednje države napravile v tej zadevi napram Madžarski, je v zgodovini brez primera. Brez primera je, da so tuje sile z grožnjo vojne prisilile državo, čije neodvisnost so same pogodbeno priznale, da pri določitvi svoje državne oblike in svojega državnega poglavarja vpoštevajo njihovo voljo in njihove interese, in da so jo prisilile, da je morala ravnati v nasprotju z obstoječimi madžarskimi zakoni. Še bolj čudno luč meče na to grožnjo dejstvo, da sta isti dve državi, ki sta najbolj energično zahtevali odstranitev kralja, namreč Čehoslovaska in Jugoslavija, podvezli pri švicarski vladi korake v tem smislu, da Švica ne bi več dovolila, da se kralj vrne na švicarsko ozemlje. (Zivahno gibanje). Minister pravi, da so to take metode boljševške in apelira na Francijo ter Anglijo. Minister zaključuje, da sveta madžarska krona označuje enotnost in nedeljivost kralja in naroda. Pokazalo se je, da narod nima interesov, ki ne bi obenem bili interesji kralja in nasprotno. Minister je uverjen, da bo nauk o sveti madžarski kroni tvoril podlago za obnovo madžarskega naroda. (Dolgotrajno živahno odobravanje).

Poslanec Rassay (stranka neodvisnih poljedelcev) izjavlja, da so oni, ki so prevarili Karla in ki so hoteli ustvariti fait accompli, ne da bi prej vprašali narodno skupščino, zakrivilo veleizdajstvo. Vsi ti bi se morali poklicati na odgovornost. Od tega neodvisna je politična odgovornost vlade, ki je bila nešteto krat opozorjena na te nevarnosti. Vlada pa je vedno dajala dvoumne odgovore. Pod pretvezo vzpostavitev pravne kontinuitete so osebe, ki so bile v javnih službah, delale propagando za restavracijo Habsburžanov. Vlada bi morala vsaj izjaviti, da se to vprašanje ne more rešiti brez volje narodne skupščine.

Budimpešta, 6. aprila. (Izv.) Zastopnik stranke malih kmetov je v debati izjavil: Narod noče povratka Habsburžanov, ker noče, da se vrne doba visile in črne reakcije. Ljubši nam je romunski in celo srbski kralj, nego Habsburžan.

Pred novo poljsko-rusko vojno?

Kodanj, 6. aprila. (Izv.) Iz Heisingersa poročajo: Vodilni krogi v Moskvi so uverjeni, da poljska vlada navzlic mirovni pogodbi, sklenjeni v Rigi, pripravlja proti Rusiji novo vojaško akcijo.

Položaj na Angleškem se poostruje

London, 6. aprila. (Reuter.) Stava kujoči rudarji so v splošnem mirni. Sedaj je nekaj rorov, ki pa niso posebnega pomena, poplavljenih. V rudokopih delajo prostovoljci s sesalkami. To pa je vsak dan težje.

London, 6. aprila. Železničarji kažejo malo volje, udeležiti se boja med rudarji in lastniki rudnikov. Voditelji pristaniških delavcev svetuje k novim pogajanjem. Odločitev delavske trozveze se pričakuje jutri.

London, 5. aprila. (Reuter.) Admiraliteta je razveljavila vse dopuste. Dostojni mornarji še niso poslani v rudnike.

London, 6. aprila. Zastopniki transportne delavske zveze so soglasno sklenili, da bodo podpirali rudarje in da bodo stopili nemudoma v stik z železničarji in rudarji v svrhu skupne akcije.

Italijanske intrige

Beograd, 6. aprila. (Izv.) Naša komisija za razmejitve z Italijo na sektorju Reka je dobila predlog italijanske komisije, da se za sedaj odredi mešana komisija iz naših, italijanskih in reških delegatov, da prevzame upravo luke Baroš in Delte. Naša komisija je ta predlog odločno odklonila kot neumesten, naglašujoč, da je luka Baroš v smislu rapalske pogodbe pripadla naši državi.

KONFERENCA NASLEDSTVENIH DRŽAV.

Rim, 6. aprila. (Stefani.) Danes popoldne je konferenca nasledstvenih držav, na kateri so zastopane Italija, Avstrija, Madžarska, Jugoslavija, Poljska, Čehoslovaska in Romunija, pričela svoje delo v palači Cigni. Minister za zunanje posle grof Sforza je imel otvoritveni govor.

Grški poraz

Smirna, 6. aprila. (Havas.) Grško frontno poročilo javlja, da se je grška armada umaknila na črto, na kateri je bila pred ofenzivo. Grki so zavzeli Burgas 45 km južno od Ušaka in razkropili pri tem 300 Turkov. Osvojili so kolodvor v Cibriku in porazili 2000 Turkov.

Razne vesti

Moskva, 6. aprila. (Brezlično.) Rdeče armenske čete so osvobodile Erivan.

Beograd, 6. aprila. (Izv.) Ministrski svet je sklenil izmenjavo perperja za dinar v relaciji 1:4.

Graz, 6. aprila. (Izv.) Akademski senati tukajšnjih visokih šol so sklenili, da se z ozirom na pomanjkanje prostorov v raznih laboratorijih in institutih in zaradi pomanjkanja stanovanj v letnem semestru ne sprejme noben dijak-inozemec nenemške narodnosti.

BEograd, 6. aprila. (Izv.) Iz vseh delov države prihajajo vesti, da je začelo deževati. Vsled tega se pričakuje, da bo prepoved izvoza živil, ki je bila izdana v svrhu preventive proti povzajanju cen v pasivnih krajih, v najkrajšem času razveljavljena.

BEograd, 6. aprila. (Izv.) V današnji seji finančnega odbora je bilo sklenjeno na predlog ministra dr. Kukoveca, da se znanstveno plače profesorjev na trgovskih in obrtnih šolah v celi državi. Ministru trgovine je bilo naročeno, da takoj izdela tozadevno naredbo.

KRISTAN IMENOVAN ZA UPRAVNIKA V BARANJJI.

BEograd, 6. aprila. (Izv.) Finančno ekonomski komite je danes končno odločil, da postavi za upravnika Friderikovihi latifundij posl. Antona Kristana, ki bo še tekom tega meseca podal ostavko kot poslanec in odpotoval v Baranjo, da prevzame svoje mesto. Kristan je na podlagi pogodbe nastavljen za tri leta. Na njegovo poslansko mesto pride strokovni tajnik Tokan iz Ljubljane.

Fašistovska strahovlada v Istri

PET DO TAL ZAŽGANIH. — NAD STO RANJENIH. — VEČ MRTVIH.

Trst, 6. aprila.

Zaradi dogodkov v Krnici je vse primorsko italijansko časopisje začelo strašno vpitje. Kaj se je zgodilo? Naj pojasni zgodovino krniških dogodkov službeni komuniké, ki ga je izdal generalni civilni komisariat v Trstu. Komuniké začneja:

«V ponedeljek okoli 15. ure se je podalo 14 fašistov iz Vodnjana v Krnico, da razvijajo tamkaj volilno agitacijo.»

Volilna propaganda torej. Z drugimi besedami: izzivanje jugoslovanskega življa.

Razume se, da krniški prebivalci niso hoteli čakati, da začne fašisti s propagando na samo njim lasten način. Krničani niso čakali doma, da jim fašisti požgo hiše nad glavami, niso čakali, da jih bo 14 članov broječa in oborožena drhal začela obmetavati z bombami, temveč so izšli iz vasi, da dočakaš temne elemente, kot se spodobi, na cesti. Fašisti, videli istrske seljake, odločene, da branijo svoje življenje in imetje, so začeli na Hrvate streljati. In ti so se morali braniti. Tako se je začelo najprej puškarenje, ki se je pozneje razvilo v pravo bitko.

V bitki so prišli fašisti v neprijetno stisko. Ko so videli, da se jih Hrvati niso ustrašili, so uporabili vse naboje, nato pa so bežali pod okrilje karabinijerjev. Ker so med praskami ujeli enega Hrvata, so kmetje zahtevali, da se jim ujetnik izroči. Toda fašisti zahtevi niso ugodili.

Ker je neprestano streljanje začelo zbuhati pozornost v okolici, se je pod večer v bližini Krnice zbral precej seljakov iz sosednjih krajev. Obveščeni, za kaj gre, so se deloma pridružili Krničanom in vzdržali fašistovko nasilje toliko časa, dokler se niso ponoči napolnile ceste v okolici Krnice z gostimi množicami vojaštva, ki je po dolgem hrabrenju pozno ponoči naskočilo vas Krnico ter jo s klici: «Viva l'Italia» tudi — zavzelo.

Toliko poroča o krniških dogodkih kronika.

Italijanskemu časopisju pa ta krava kronika še ne zadošča. Žeja ga še dalje po naši krvi in zato laže, da je bil v Krnici zasnovan upor, čigar posledica je veliko število mrtvih in ranjenih.

Tendenca teh vesti je jasna in je ni treba osvetljevati. Tik pred volitvami so potegnili fašisti za seboj vse časopisje, da s klevetami Slovencev in Hrvatov očrni naš podjarmljeni narod in dokaže, da se ni trpel dovolj in da se ga mora mučiti še dalje do zadnjega življenjskega diha.

Oficijozni «Piccolo» ve celo poročati izmišljotine, da so bili Krničani podkupljeni z jugoslovanskim denarjem. Prozorno piše tudi o orožju, ki so ga rabili Krničani, češ: odkod je prišlo, če ne iz Jugoslavije!

Kaj poreče naš osvobodjeni narod k temu, da se našim neodrešenim bratom v Istri in morda tudi drugod pripravljajo nova Kalvarija, strašnejša od vseh dosedanjih poti na goro trpljenja?

POSLEDICE KRNIŠKIH DOGODKOV.

Trst, 6. aprila. (Izv.) Krnica in okolica je vojaško zasedena. Zasebna poročila iz italijanskih virov javljajo, da so se seljaki umaknili v Montič (jugozapadno od Krnice. Ured.), kjer so se sklenili braniti še nadalje.

APETIČJE.

Trst, 6. aprila. (Izv.) Oblasti so neprestano na delu, da izsledijo krivce krniških dogodkov. Preiskave se vrše od hiše do hiše, kjer delajo fašisti ženam, dekletom in celo otrokom silo. Doslej je bilo aretiranih okoli deset ljudi, glede katerih oblasti domnevajo, da so v zvezi z dogodki. Bajne imajo oblasti popisanih okoli 70 Hrvatov, katere hočejo na vsak način dobiti v roke, da se zne-

sejo nad njimi. Na lovu za Krničani so karabinijerji, finančni stražniki in del moštva brigade Lombardija.

SPOPAD V LABINJU.

Trst, 6. aprila. (Izv.) Kakor poročajo iz Pulje, je prišlo v Labinju do oboroženega spopada med italijanskimi in hrvatskimi rudarji. V spopadu je bilo več mož ranjenih, eden baje smrtno.

POŽIGI IN PUSTOŠENJA.

Pulj, 6. aprila. (Izv.) Takoj po naskoku in zavzetju Krnice so se spravili fašisti na «čiščenje» pobunjenih krajev. Razdeljeni v več oddelkov so se podali najprej v selo Segotiči. Fašisti so iz jezze najprej zažgali rojstno hišo dijaka Čilega, takoj nato pa so sklenili, da se mora uničiti vse selo. Pregledali so najprej hiše in ko niso našli v njih žive duše, je izdal vodja fašistovskega oddelka ukaz, naj se začne pokončavati. Fašisti so zažgali vse hiše na več straneh. Celo selo je zgorelo do tal. — Tudi selo Veliki Vareski je postalo žrtev fašistov. Po temeljiti preiskavi, če je kdo doma, so fašisti vjeli dva starca, ki so jih uporabljali kot kritje za slučaj, da bi jih začeli Hrvati obstreljevati. Končno so zažgali in upepelili vasi Veliki Vareski in Mali Vareski.

Od tod so se fašisti podali v Muntvoran. Ljudstvo, zbegano in prestrašeno vsled prejšnjih pripetljajev, je še pred prihodom fašistovske tolpe razobesilo z zvoniha in s hiš bele zastave. Prišel jim v vas, se je fašistom nudi sledeči prizor: starci, žene in otroci so klečali ob cesti in držali kvišku sklenjene roke ter prosili milosti. Župnik montvoranski je imel na fašiste nagovor, v katerem jih je prosil, naj vasi prizanešajo. Kljub prošnjam selo ni ostalo nepoškodovano; fašisti so tudi v Muntvoranu uničili nekaj hiš in se potem napotili dalje v Krnico. Tu je bilo ljudstvo zbrano na trgu. Govoril je župnik, ki je zagotavljal, da ostanejo Krničani vdani državljanji Italije. Fašisti so nato odšli naprej in so pozneje uničili vas Prodol ter nekaj hiš v vaseh Cvekli in Cukoni. Uničevalno delo je bilo okoli poldneva pri koncu, nakar so fašistovski oddelki nastopili pot v Puljo. Vojaštvo je ostalo v «pobujenih krajih», da «ohrani red». Torpedovke križarijo ob obali.

(Krnica in vsa druga imenovana sela leže istočno Pule, severoistočno Medulina, v bližini Raške drage in Krapana, kjer še vedno obstoji «Raška republika» krajskih rudarjev.

— Hrvatske kmetje je po italijanskih vesteh baje vodil visokosolec Čilega. Na cesti v Puljo drve neprestano avtomobili, ki prenašajo ranjene v Puljo. Koliko se izgube kmetov, še ni mogoče dognati. Pravi se, da jih je nad 100 ranjenih. Od vojakov je eden mrtev, več ranjenih.)

Trst, 6. aprila. Vsled istrskih dogodkov so v Trstu vsi jugoslovanski denarni zavodi zastraženi. Oddelki brigade Gassovi straži «Edinost».

Trst, 6. aprila zv. Zadnje vesti iz Istre poročajo, da je sedaj mir. Uboga raja je zopet «udušena». Pet bataljonov brigade Lombardija je ostalo na straži. Tržaški časopisi pravijo, da je vsega kriv vseučilišnik Čilega, ki je organiziral pobuno, dal izkopati strelske jake, dobil denar in orožje iz agitacijskih centrov Zagreba in Ljubljane, pobunil narod in sedaj ušel čez mejo, zapustivši ogromno število rodbin brez strehe, hiše porušene, sledove kazni in strahote, koder je hodil! ...

Naš zvesti mladenič, ki ni zapustil svojega rodu, je torej kriv, in fašisti in vojaki prinašajo našemu ljudstvu oljino vejico. Pod svobodnim solncem Italije je doma svoboda in kultura. Molči, jugoslovanski barbar, suženj, poljubi palico!

snjena. Takšnih slaspevov v «Jutru» ni najti, kakor tudi ne obrane «muzikalnih in moralnih grehov». Očitana obrekovanja smo zaslužili, ker nismo bili in ne bomo na razpolago za ponujane nam pamflete in nočemo postati organ intrig, pa četudi katerikoli «kulturni delavec» in njegov organ opetovano napada osebo — naših urednikov in referentov. — Uredništvo «Jutra».

— Pri koncertu ljubljanskega učiteljskega zbora v Unioinu sodeluje danes zvečer tudi priznana solistinja gospa Vuk-Sadarjeva. Glavna sklaunja včeraj je pokazala, da bo ta prireditelj ena najpopolnejših tre v letošnjih koncertnih seziji. Pevski zbor, kot najmodernejši kulturni bojevnik, zasluži ob občinstva priznanja v polni meri. Poset koncerta občinstvu najtopleje priporočamo.

— V celjskem mestnem gledališču se vzporedi dne 7. t. m. Petra Petroviča trodejanka «Gozd».

— Milan Skrbinek, član mariborskega mestnega gledališča gostuje dne 9. in 11. t. m. v Osijeku kot Kantor v Cankarjevem «Kralju na Betajnovi» in kot Weirng v «Ljubimkanju».

[Pred italijanskimi volitvami]

Poznavalca italijanskih razmerij ne preseneča dejstvo, da se je volilni boj za novi rimski parlament začel še preden je vlada razpisala volitve. Tudi se čisto naravno sliši vest, da se po vseh večjih krajih Italije sestavljajo enotni nacionalistični bloki, v katerih se združujejo liberalci, demokrati, radikalci in fašisti. Vse te nacionalistične frakcije se namreč prav dobro zavedajo, da pojdje pri volitvah za važno odločitev, ali se oslabita in če mogoče uničita socialistična in ljudska stranka. Blok se nadeja, da bo z enotnim nastopom v volilnem boju popolnoma prodrl.

Drugečne perspektive nego nacionalističnemu bloku pa se odpirajo dosedaj opozicijski socialistični in ljudski stranki. Dasi po programu od temelja navzgor različni, sta vendarle imeli obe stranki nekaj skupnega, kar jima je množilo vrste pristavev: obe sta delali z demagoškimi gestami, revolucionarnim ciljem. Bili so v Italiji časi, posebno preden je Giolitti prišel na površje, ko se je zdelo, da se apeninsko kraljestvo ruši in stopa na njegovo mesto sovjetska republika po ruskem vzorcu. Delavci so vstajali v tovarnah z zahtevami po socializaciji podjetij, kmetje so se buniili po deželi in zahtevali

sembo zase. Toda v najopaznejšem trenutku je Nittijev naslednik navil navado njegove prednik. Pustil je najprej, da so kovinarji v sporu s tvorničarji zasedli podjetja in je šele pozneje vskočil v igro in rešil lastnike. Delavcem je dal na videz koncesije, v resnici pa jih je izigral. Vodstvo tedaj še enotne socialistične stranke je lokavi politiki Giolittija nevede nasedlo, vsled česar so se v stranki pojavila nesoglasja. Ko je prišel pozneje konores v Livorno, so se socialistične vrste razcepile.

Po tem razcepu je Giolittijeva moč rasla vidoma. Fašisti, Giolittijeva policijska avantgarda, ki so dotlej nastopali posamič, so čez noč postali svesti silne moči in so z organizirano akcijo začeli boj proti prekuhuhom na vsej črti. Uspeh? Iz-zvani socialisti niso bili dovolj močni in slonji in na napade niso reagirali. Ta pasivnost je moč fašizma. Še bolj okrepila, in danes je Italija tako daleč, da jo fašisti obvladajo.

Predstoječe državnozbornske volitve v Italiji bodo torej boj dveh blokov: boj med fašistovskim nacionalnim ekstremizmom in med socialistično revolucionarno idejo. Struja, ki bo kronana z uspehom, bo pokazala bodočo smer italijanske politike, od katere bodo v izdatni meri odvisni tudi življenjski pogoji naših bratov v anektiranih krajih.

Politične beležke

+ Kancelarparagraf. Člen 13. ustavnega projekta, ki je izzval tako ostre debate in ki ga klerikalci proglašajo za atentat na vero in cerkev se glasi v definitivnem besedilu predloge ustavnega odbora tako-le: Zajamčena je svoboda vera in vesti. Odobrene veroizpovedi so ravnopravne pred zakonom in morejo svoje verske zapovedi javno izpovedovati. Uživanje državljskih in političnih pravic je neodvisno od veroizpovedi. Nihče se ne more opustiti svojih državljskih in vojaških dolžnosti ter obveznosti, sklicujoč se na predpise svoje vere. Odobrene so one vere, ki so v kateremkoli delu naše kraljevine že dobile končno priznanje. Druge vere morejo biti priznane samo z zakonom. Odobrene in priznane vere urejajo samostojno svoje notranje verske posle ter upravljajo svoje zaklade in fondе v mejah zakona. Nihče ni dolžan, sodelovati pri verskozakonskih aktih, svečanostih, v kolikor to določa zakon za osebe, ki so podložne očetovski, varuški in vojaški oblasti. Odobrene in priznane vere morejo vzdrževati zveze s svojimi vrhovnimi verskimi poglavarji izven mej države, v kolikor ti zahtevajo duhovni predpisi poedinih veroizpovedi. Način, kako se naj te zveze izvršujejo, se uredi z zakonom. V kolikor so v državnem proračunu predvideni za verskozakonske svrhe izdatki, se imajo razdeliti med posamezne odobrene veroizpovedi sorazmerno z ozirom na njihovo število vernikov in stvarno dokazanih potreb. Verski predstavniki ne smejo izrabljati svoje duhovne oblasti preko verskega bogoslužja in preko predpisov verskega značaja ali drugače pri izvrševanju svojih službenih dolžnosti v strankarske svrhe.

+ Prvo bojno glasovanje v konstituenti. Vsi poslanci vladne večine so pozvani na petkovo sejo konstituante. Radi odgovora notranjega ministra Draškovića na Markovičevu interpelacijo o «Obznani» je pričakovati važne politične debate in tudi glasovanja o zaupnici vladi.

+ Izmišljene vesti o sporu v demokratskem klubu. Iz demokratskega kluba se odločno dementira vest raznih listov o razcepu v klubu. O tem ne more biti govora, ker so bila vsa sporna vprašanja sporazumno rešena, vsled česar nima nihče vzroka za izstop. Glede g. Rojca doznavamo, da je prišlo do nesporazumljenja pri glasovanju o imenu države. G. Rojce je pisal sedaj priščno pismo predsedniku kluba gosp. Davidoviču, kateremu sporoča, da še nadalje ostane član kluba.

+ Napadi Stojana Protića. V beograjski «Samoupravi» je napisal Stojan Protić več člankov, v katerih napada ministra Draškovića in Pribičevića. Glavni odbor demokratske stranke se je posvetoval o napadih Stojana Protića in prvotno sklenil, da odgovori na te napade z obširno izjavo in pozivom na Stojana Protića, naj svoje obdolžitve dokaže. Z ozirom na sedanjo politično situacijo in merodajne izjave uplivnih radikalnih politikov pa je glavni odbor sklenil za sedaj opustiti vsako akcijo proti Stojanu Protiću v motivacijo, da je v danem trenutku najbolje pustiti v nemar vse, kar Stojan Protić dela in piše.

+ Karl Habsburg. Pariški «L'Homme libre» se bavi na uvodnem mestu z avanturo Karla Habsburga in pravi, da je brez sumnje, da bi Karl iz svoje lastne inicijative zamislil svoj pot, da bi ga izvedel brez podpore faktorjev, ki so mu omogočili beg iz Svice, potovanje preko Nemčije in Avstrije in prihod na Madžarsko. Kje je iskati teh krivcev, oziroma aranžerjev tega poskušnega državnega udara — mogoče ravno tam, kjer bi jih v prvi vrsti ne smelo biti: v Parizu in Londonu! Ako

je to res, potem je to jako slabo razumevanje položaja, kajti moglo bi se zgoditi, da bi restavraciji Habsburga v Budimpešti sledila kmalu vrnitev Ferdinanda v Sofijo in vrnitev Hohenzollerna v Berlin. — Velika antanta igra v vprašanju Karlove epizode tako čudno in žalostno ulogo, da bi trdili lahko z mirno vestjo, da se ne zaveda važnost tega dejanja. Popolnoma drugače in edino pravilno stališče pa je zavzela mala antanta. Njeni politiki so uvideli možnost posledic Karlovega eksperimenta in ako konča ta epizoda tako, kot bi morala končati prvi dan, da sta London in Pariz na svojem mestu, bo to edina zasluga male antante, ki je pokazala svojo premoč nad zapadom.

+ Tržaške deputacije v Rimu. Iz Rima poročajo, da je zadnje dni dospelo tja več deputacij iz Trsta. Gen. civ. komisar Mosconi se je zagovarjal z Giolittijem in Salato o nujnih vprašanjih anektiranega Primorja, pred vsem o predstojećih volitvah. Z ministrom Bonomijem se je razgovarjalo o poslanstvo tržaške trgovske in obrtne zbornice, katero sta zastopala com. Venezian in tajnik Polacco. Deputacija je intervenirala radi vlog, ki jih imajo naložene anektirani prebivalci Julijske Benečije pri dunajski poštni hranilnici. Te vloge znašajo trideset milijonov kron. Italijanska vlada jih namerava zamenjati za šestdeset odstotkov v lirah.

+ Karabinijerji demonstrirajo. V soboto zvečer se je zbralo v Trstu kakih 200 kr. stražnikov in orožnikov blizu Bošketa ter jo udarilo po «Accudottu» s klici: Dol z vojaškimi oduhili! Lačni smo! Zivio d'Annunzio! itd. Uniformirane demonstrante je ustavilo nekoliko orožniških častnikov. Dva kr. stražnika sta bila vsled kršitve discipline aretirana in demonstracija je bila končana.

+ Gabriele d'Annunzio nastopa kot kandidat za rimsko zbornico v dvanajstih volilnih okrajih Italije.

+ Odgoditev italijanske senata. Iz Rima poročajo dne 5. aprila: Senat je po sprejemu več zakonskih načrtov odgodil svoje seje za nedoločen čas.

+ Dobrovoljska armada v Bolgariji. Iz Sofije se brzojavno poroča, da so ministrski predsednik, finančni minister, poljedelski in minister javnih del odpotovali v notranjost države. Svrha potovanja je priprava agitacije za nabiranje dobrovoljske armade. Nabiranje je v polnem teku.

+ Proti bolgarski propagandi v Makedoniji. Iz Skoplja poročajo dne 5. aprila: Dne 31. pr. m. se je vršil v Gjevgeliju shod, ki se ga je udeležilo nad 5000 oseb iz vse okolice. V številnih govorih je bilo obsojeno propagandistično gibanje in laži makedonskega komiteja v Sofiji ter je bila sprejeta resolucija, v kateri se protestira proti bolgarskim mahinacijam. Skupščine so bile poslale pozdravne brzojavke regentu prestolonasledniku Aleksandru, ministrskemu predsedniku Pašiju in predsedniku ustavotvorne skupščine. List «Stara Srbija» prinaša ob tej priliki članek, v katerem žigosa delo makedonskega komiteja in zlasti njegovo posredovanje pri ameriškem poslaniku za varstvo makedonskega življa, ki je danes svoboden, med tem ko so ga Bolgari ubijali in plenili.

+ Ruske priprave proti Rumuniji in Jugoslaviji? «Timesov» dopisnik poroča iz Helsingfors, da naznanja neki ruski list veliko koncentracijo ruskih čet na rumunski fronti. Skupna sila teh čet znaša 21 divizij pehote in osem divizij konjice in je naperjena proti Rumuniji in Jugoslaviji. (?)

+ Obsedno stanje na rumunski granici. Beograjska «Tribuna» objavlja brzojavno poročilo iz Budimpešte, da je

po ukazu rumunske vlade proglašeno obsedno stanje ob celi granici v širini 50 kilometrov. To velja tudi za fronto proti Jugoslaviji. Po zatrevanju kompetentnih osebnosti naj ta odredba prepreči madžarsko, bolgarsko in boljševiško propadano.

+ Madžarska skriva orožje. Čim bolj se bliža rok za izvršitev odredb mirovne pogodbe z Madžarsko, tem bolj skuša madžarska vlada poskriti svoj vojni material, in le navidezno razorožuje svojo vojsko. Topovi se ponoči odvažajo iz vojašnic na deželo, kjer jih zakopjejo v zemljo. Na podoben način se postopa z ostalim vojnim materialom, ki se po vaseh deli premožnejšim kmetom in drugim zanesljivim osebam, ki morajo podpisati reverz, da bodo izročeni jim vojni material skrili ter ga ob primernem času zopet vrnili.

+ Prince Windischgrätza in grofica Erdödyjevo je dunajska vlada za vedno izgnala iz avstrijske republike. Izgon se je odredil na podlagi dokazov o podpiranju habsburške monarhistične propagande.

+ Poljska vlada in šleski plebisit. Uradni list poljske vlade objavlja izjavo ministrskega predsednika Witosza o gornjeshleskem vprašanju. Witosz je javil: Poljska vlada stoji danes na stališču, da je ugodna rešitev šleskega vprašanja odvisna edino le od diplomatske akcije. Iz geografskih in gospodarskih ozirov moramo zahtevati, da se Poljski prizna od gornje Šlezije veliko večje ozemlje, kot nam pripada na temelju izida plebisita.

+ Obsodbe v Gornji Šleziji. Iz Opola poročajo dne 5. aprila: Medzavezniško posebno sodišče je glavnega ravnatelja hohenzollernskega rudnika Hübnerja, v čigar podjetju so svoj čas našli orožje, obsodilo na pet let ječe. Štirje odgovorni uredniki nemških listov v Gornji Šleziji, ki so objavili vest o zatvoritvi varšavske borze, so bili obsojeni na 5000 mark globe in na ječo od 8 do 15 mesecev.

+ Poljska demobilizacija napreduje zelo hitro. Po odpustu velikega števila moštva je začelo armadno vodstvo odpuščati tudi častnike. Tretjina se jih je že vrnila domov, ostali odpuști bodo sledili v najkrajšem času.

+ Posebni mir med Ameriko in Nemčijo. Iz Washingtona poročajo dne 5. aprila: Kakor se govori, se predsednik Harding strinja s tem, da se na kongresu, ki se sestane prihodnji teden, zopet predloži Knoxov sklep, kateri predvideva posebni mir z Nemčijo.

+ Amerika in odgovornost Nemčije za vojno. Amerikanci državni tajnik za zunanje zadeve, Hughes, je izjavil, ameriškimi časnikarjem: Amerikanska vlada smatra, da zgora Nemčija priznati, da je moralno popolnoma odgovorna za vojno, a materialno mora popraviti vse, kar je porušila in to do skrajne meje njene možnosti plačanja. Vsako nado, da bo Amerika odpomogla Nemčiji, da se osvobodi svojih obvez, je treba smatrati za brezumno in smešno. To izjavo je objavilo vse ameriškansko časopisje, kar je učinilo močno impresijo v združenih državah.

+ Španski socialisti za dunajsko internacionalo. Španska socialistična stranka je po burnih zborovanih sklenila z 241. proti 140 glasovom, da pristopi k dunajskemu mednarodnemu delavskemu združenju.

+ Proslava 1. maja. Glavni odbor CGT (generalna delavska konferenca) na Francoskem je sklenil letos v svo slovesnostjo praznovati 1. maj. V proglasu, ki ga je izdalo vodstvo na delavstvo se povdarja, da v sedanjem resnem času socialnih bojev ni mesta za brezplakne politične debate, zato naj se proslava 1. maja kot delavskega praznika giblje strogo v okviru stanskih vprašanj organizacijskega dela in socialnih zahtev. Zato je vodstvo konfederacije izdalo tudi vsem organizacijam dnevni red praznovanja: v debato smejo priti le sledeče točke: sindikalno pravo delavstva, socialna zavarovanja, nacionalizacija industrije, delavska kontrola, pomoč v vojni upostojenim krajem. — Vsaka politika bodi pri proslavi izključena, ker politika ovira stanovsko in strokovno delo.

+ Velik prebitek v angleškem budžetu. Budžetno leto, ki je bilo zaključeno marca meseca, izkazuje 1 milijard 425.964.666 fundov šterlingov dohodkov in 1.195.421.872 fundov šterlingov izdatkov. V prejšnjem budžetnem letu pa je bilo 326.201.547 fundov šterlingov primanjkljaja.

NARODNO GLEDALIŠČE.

Drama:

Cetrtak, 7. aprila: Kosec: Mrakovi. Ob znanih cenah. Izven.
Petek, 8. aprila: Strindberg: Gospodična Bracco: Don Pietro Caruso. C
Sobota, 9. aprila: Kosec: Mrakovi. A.
Nedelja, 10. aprila: Strindberg: Gospodična Julia: Bracco: Don Pietro Caruso. Ob znanih cenah. Izven.
Ponedeljek, 11. aprila: Kosec: Mrakovi. D

Opera:

Cetrtak, 7. aprila: R. Savio: Lepa Vida. B.
Petek, 8. aprila: Parma: Zlatorog. A.
Sobota, 9. aprila: Massenot: Thais. D.
Nedelja, 10. aprila: Puccini: Tosca. Izven.
Ponedeljek, 11. aprila: Zaprt

Prosveča

— Intrige v operi. V podlistku «Kr. narodna opera v Ljubljani» v «Jugoslaviji» z dne 5. t. m. je anonimen intrigant, ki se že dolgo bori z raznimi sredstvi proti ravnatelju opere g. R., vzel tudi naš list na muho in napisal o njem: «Njegovi (gospoda R.) prijatelji bankirji, oboževalci brijnih stasov, člani baleta so imeli vplivno moč celo na uredništvo «Jutra», ki je v otrobevezajočih slaspevih hvalilo umetniško delovanje šefa opere in bilo do zadnjega njegov «Leibjournal». Z neumestnimi pohvalami je hotelo zabrisati grehe, ne samo muzikalne, tudi moralne in je hotelo povzdigniti šarlatonske geste visoko navzgor v «nebo». Ne spuščamo se v polemiko z ljudmi, ki se poslužujejo tako nedostojne pisave. Ponatiskujemo zgornje vrstice, da pokažemo, kakšna je v Sloveniji polemika med «kulturnimi delavci» in kakšne intrige se pleto okrog «Talijskega hrama». Vedno smo stali na stališču, da mora biti kritika stvarna. Trditve, da smo umetniško delovanje šefa opere hvalili v slaspevih, sploh ni re-

Domače vesti

Ljubljana, 6. aprila.

* **Odlikovanje.** Bivši narodni poslanec Grga Tuškan je odlikovan z redom Sv. Save II. razreda.

* **Premeščanja v državni službi.** Premeščeni so: okrajni glavarja pri predsedništvu deželne vlade dr. Bronislav Fiker k okrajnemu glavarstvu v Ljubljani in dr. Fran Logar k poverjeništvu za notranje zadeve, od delu I.; okrajni glavar Miroslav Senekovič od poverjeništvu za notranje zadeve k poverjeništvu deželne vlade za Slovenijo. Nadalje sta premeščena: Josip Hribnik, konceptni praktikant pri policijskem komisariatu v Mariboru, k policijskemu ravnateljstvu v Ljubljani; Stanko K. os konceptni praktikant pri policijskem ravnateljstvu v Ljubljani, k policijskemu komisariatu v Mariboru.

* **Imenovanje sodnikov-lajikov.** Minister za pravosodje je v sporazumu z ministrom za trgovino in industrijo imenoval za dobo treh let za sodnike-lajike iz trgovskega stanu pri okrožnem sodišču v Mariboru: Viljama Berdajsa, Alojzija Kržižiča, Ferdo Pinterja, Frana Piška, Vilka Weixla in Karla Worscheta.

* **Odhod generala Vasića.** Dosedanji komandant IV. armije, general Miloš Vasić, zapusti jutri Zagreb ter se po da na svoje novo službeno mesto kot armijski komandant v Novi Sad. Prošli teden se je general Vasić osebno poslovil od oficirskega zbora Dravske divizije komande. Novi armijski poveljnik general Stevo Hadžić je že nastopil svoje mesto.

* **Glavovanje učiteljskega za višji šolski svet.** Skrutinij vodstev zastopnikov učiteljskega za višji šolski svet je začel v torek zjutraj. V sredo zvečer skrutinij še ni bil končan in se bo nadaljeval še v četrtek dopoldne. Nocoj so znani šole delni rezultati. Dobili so dosej glasov listi Jelenc-Gnus in Jelenc-Miklavčič po 1100, lista Slomškarjev pa 400 glasov. Vseh naprednih glasov je bilo torej oddanih nad 2200, klerikalnih pa 400, tako da dosega klerikalni glasovi med učiteljskim le 15% vseh oddanih glasov. Dasiravno končni izid še ni ugotovljen, je vendar že sedaj gotovo, da bo pomenil sramoten poraz klerikalcev.

* **V šoli proti šoli.** Župnik v Poljanah nad Škofjo Loko Matej Tavčar je hotel privedi v tamošnji šoli protestni šod proti novemu državnemu šolskemu zakonu. Oblast je župnikovu hujškanje proti šoli onemogočila s tem, da je prepovedala rabiti šolo za šod. * **Skandal.** Včerajšnja «Nova Doba» prinaša z Dunaja dopis, v katerem se na podlagi uradnih podatkov ugotavlja, da je celjski tovarnar Avgust Westen so lastnik znanega zagrizenega nemško-nacionalnega lista na Dunaju, «Wiener Mittag», ki neprestano blati časti našo državo.

* **«Slovenec» se v zadnjem času krčevito brani proti očitku,** da je duhovščina tista, ki po deželi širi protidržavno agitacijo in ki hujša naše ljudstvo proti Srbom. Sodišljenik nam poroča, da je zadnjič na kolodvoru v Ribnici župnik iz Velikih Poljan, znani Stozinski, kot bešen vpil in drema kmetoma razlagal, da smo pod srbsko peto, da smo tlačani huje kot pod Avstrijo, da ljudstvo nima nobene besede itd., ker so zmagali demokraci in radikali. Trdil je, da smo kot sužnji in da mora priti osvobodjenje izpod srbskega jarma.

* **Klerikalci so povsod enaki.** Kakor se «Novostim» iz Sinja poroča, so klerikalne organizacije pretečno nedelje imele sestanke v Sinju. Pri tem je prišlo do konflikta s Sokoli, pri čemer je nabujškan klerikalna množica s kamenjem napadla sokolski lokal. Došlo je do spopada. Umešala se je žandarmerija in policija. Besni klerikalci so tudi orožnike napadli s kamenjem, ti pa so razbili orožje in ranili nekoliko ljudi. Razvila se je pravcata bitka. Ko so orožniki napravili red, so klerikalci zapeli cesarsko pesem «Bog obrani, bog obvari». Vzklikali so bivšem cesarju Karlu, ki da je zopet prišel na prestol. S pričami je dokazano, da je neki frater Vezilič pozival zapeljani narod na buno in odor z orožjem ter kričal: «Doli z Jugoslavijo! Zivio Karli!» Zanimivo je, da je pred nekaterimi dnevi v Sinju vodja klerikalne stranke dr. Korošec govoril na javnem zborovanju.

* **Malo več narodne zavednosti!** Pišejo nam: Ljubljanski «Naprej» napada v svoji 70. številki v dopisu iz Ptuja okrajnega glavarja dr. Pirkmajerja. Ker sem se ravno nahajal na dopustu v našem lepem slovenskem Ptuju, v tem nekdanjem nemškem mestu, sem posejil sam dotično prireditel v Strnišče. Kako pa sem bil razočaran, ko skoraj nisem slišal slovenske besede, ampak samo blaženo nemščino; mislil sem, da sem zašel v Berlin, same voznja mi je bila prekratka iz Ptuja v Strnišče. Reditelji so nam nakazali prostore v nemščini. Ko sem protestiral proti temu, sem dobil odgovor, da so navzoči večinoma gostje iz Maribora. «Vražedatelj» da se mora nemški govoriti. — Gospod dopisnik, svetujem vam, da takšne napade pustite, ker drugače bomo mi obračunali pri prvi prireditvi ter vam dokazali, da smo v Strnišču in okolici sami Slovenci do-

ma ter da Nemcev sploh ne poznamo. Gospodu okrajnemu glavarju pa kliče-mo: Le naprej z železno metlo; ako jo porabite, vam preskrbimo drugo. — A. B.

* **Zveza poštinih organizacij** je imela v ponedeljek 4. aprila svoj glavni občni zbor, ki je bil jako dobro obiskan. Navzoči so bili tudi delegati iz Maribora in zastopniki zagrebške poštne organizacije. Po kratkem nagovoru predsednika nadofice. Urbančiča je podal g. Šarlehar tajniško poročilo, iz katerega je razvidno, da se je morala zveza boriti z velikimi začetnimi težkočami, ki pa jih je srečno premagala. Zvezo je krepko podpiral tudi poštni ravnatelj dr. Debeljak. Blagajničarka g. Modičeva je podala pregledno finančno in gospodarsko poročilo, ki je bilo z odobravanjem vzeto na znanje. Po poročilu revizorjev in po poročilu knjigovodje ček. ur. Rozmana, ki je pregledal celo gospodarsko poslovanje Zveze, je bil načelstvu podeljen absolutori. Na predlog podpredsednika Ulepića so zborovalci soglasno sklenili pritegniti načelstvu knjigovodjo Rozmana kot gospodarskega strokovnjaka ter je bil g. Rozman izvoljen za II. tajnika Zveze. Po živahni in koristni debati o nadaljnjem delovanju Zveze, je predsednik zaključil lepo uspešno zborovanje, ki je trajalo od 2 do 3/4 8. zvečer.

* **Ukinjene maksimalne cene** za meso. Mestno tržno nadzorstvo v Ljubljani je ukinilo maksimalne cene za goveje meso.

* **Občinske doklade** v Ljubljani. Deželna vlada je mestni občini ljubljanski dovolila, da sme v dobi od 1. julija 1920 do dne 30. junija 1921 po vsem svojem ozemlju pobirati nastopne občinske doklade na direktne davke, razen na dohodarino, plačarino, davliški davek na poslovni promet, in sicer: na hišnonajemi in hišnonazredni davek 35%; na zemljiški davek in na splošno pridobitno IV. razreda davčnih obvezancev 50%, na vse ostale direktne davke pa 65%.

* **V počaščenje dr. Oražna.** Zdravstveni odsek za Slovenijo je dobil od srbskega lekarskega društva obvestilo, da je to društvo namesto venca na krsto pokojnika, vpisalo dr. Ivana Oražna za dobro-tvora Beogradskega sokolskega društva.

* **Usposobljenostne poizkušnje** za slovensko stenografijo na srednjih in njim sorodnih šolah se bodo vršile v četrtek dne 28. aprila 1921 in po potrebi tudi naslednje dni na I. državnih gimnazijah v Ljubljani. Začetek ob osmih. Prošnje je vložiti pri predsedništvu izpraševalne komisije.

* **Invalidi, vojne vdove in sirote.** Splošno organizacija vojnih invalidov, vdov in sirot za Slovenijo, poverjeništvu za Ljubljano in okolico, vabi vse člane in članice na sestanek, ki se vrši v četrtek dne 7. aprila ob sedmih zvečer v restavraciji «Zlatorog». Na dnevnem redu je volitev delegata za občni zbor, centrale ter sestava kandidatne liste odbornikov za bodoči centralni odbor.

* **Grof Karoly v Ljubljani.** Kakor znano, je naša vlada dopustila, da se grof Karoly, ki se sedaj nahaja v Beljaku, nastani v Dalmaciji, kjer mu bo odročno bivališče in se bo nahajal pod kontrolo. Grof Karoly se pelje, kakor nam poroča, jutri skozi Ljubljano. Spremljal ga bo kot nadzorstveni organ uradnik naše politične uprave. Grofu Karolyju je dovolila vlada bivanje v naši državi na izrecno prošnjo madžarskih demokratičnih krogov vseh struj. Italija ga je izgnala, v Avstriji pa mu proti smrti od madžarskih belih gardistov, ki imajo tam povsodi svoje agente.

* **Naval v ljubljanski bolnici.** V ljubljanski bolnici je zadnje čase velik naval. Samo dne 5. t. m. je bilo sprejetih 75 raznih bolnikov. V mesecu marca je bilo sprejetih 1084 oseb na razne oddelke bolnice. Celokupno je bilo v prvih treh mesecih v bolnico sprejetih 2859 oseb. Mesec marec prevladuje januar in februar.

* **Tamburaško društvo «Triglav»** v Ljubljani namerava izpolniti svoj tamburaški zbor, z namenom, da doseže svoje nedovršene cilje na tem polju glasbene umetnosti. V to svrhu se otvori brezplačen teoretičen pouk, čim se prijavi zadostno število članov, osobito naraščaja. Prijave se sprejemajo v soboto dne 9. t. m. od 7. do 8. ure zvečer ter v nedeljo dopoldne od 10 do 1 ure v društveni sobi. Pred igranjem št. 2 (gostilna «Pri Ru-su», pritičje, levo).

* **Najdene granate.** V neki drvarnici pod Trančo št. 2 so našli dve veliki ročni granati.

* **Drva za državne urade.** «Dioničko društvo za industrijo drva u Zagrebu» je dobavljalo v preteklih dveh letih iz gozdov v črnomlaskem okraju drva za državne urade in državne uradnike. Ker se je izkazalo, da je ta način dobave drv ugoden, je vlada pooblastila gradbeno direkcijo, da sklene tudi za tekoče leto z imenovano tvrdko pogodbo za dobavo 10 tisoč kubičnih metrov drv po ceni 185 K za en kubični meter.

* **Učiteljsko koševskega okraja** dne 9. t. m. v Velike Lašče k zborovanju okraj. učiteljskega društva. Samo trajen silen dež brez una na lepo vreme, eventualno sneg po sedanjih vročini t. i. metež opravičita odložitev zboro-

vanja na 18. t. m. Drugače na noge in brez izjeme. Dolg je odmor v naših sestankih. Ob 10 zborovanje v šoli. Zbirališče pri Puelju. — Na svidenje! Au.

* **Vintgar.** Generalni komisariat za tujski promet v Sloveniji opozarja, da so mostovi in galerije v Vintgarju vsled jensenske povodni v tako slabem stanju, da je nevarno hoditi skozi sotesko. Občinstvo in izletniki se opozarjajo, naj ne hodijo skozi Vintgar, dokler se ne popravi pot, ker se lahko pripetijo nesreče.

* **Nov demokratski list.** V Vukovaru je začel izhajati nov demokratski list pod imenom «Demokrat», ki mu je odgovorni urednik bivši ban dr. Ivan Paleček.

* **V Hrastniku** so zaradi nečednih stvari odstranili zagrizenega nemškega nacionalca obratovodja Killerja, ki ga imajo Slovenci še izza predvojnih avstrijskih časov v žalostnem spominu. Kljub temu, da je tudi delavstvo zahtevalo njegovo odstranitev, bi ga socialistični vodja, dr. Korun, zopet nad spravl na prejšnje mesto.

* **Zadnji ostanek.** Na palači finančnega ravnateljstva oziroma okrajnega glavarstva v Mariboru so odstranili tedi avstrijski grb, ki ga nadomestijo z državnim grbom. S tem je izginil iz Maribora zadnji javni spomin na suženjsko dobo.

* **Požar v vojaški bolnici** v Mariboru. V torek, 5. t. m. je nastal v pralnici vojaške bolnice, kjer je tudi desinfekcijski oddelek, požar, ki je popolnoma uničil leseno stavbo. Posrečilo se je rešiti dragocene desinfekcijske in druge aparate. Ogenj je nastal v dimniku.

* **Razpust društva.** Društvo «Deutscher Bergverein in Maribor» je razpuščeno iz ozira na državne interese.

* **Kužne bolezni.** V celjskem političnem okraju je v tednu od 21. do 27. marca na novo obolelo za kozami 25 oseb, in sicer: v Trbovljah 1, Marija Građcu 1, v Dramljah 2, Veliki Pirešci 2, v Ljubnem 4, Lučeh 1, v celjski okolici 3, v Kalobju 4, Ponikvi 3, Lohi 1, Sv. Krištofu 1 in v Dolu 2 osebi. Skupno je bilo v evidenci 82 za kozami oboleli oseb; umrlo jih je devet. Za legarjem je v Trbovljah obolela ena oseba.

* **Madžarski vplivi v Prekmurju.** Iz Murske Sobotice nam poročajo: Splošno je znano, da je najvrednejši pristajač Habsburgov na Ogrskem sombatelski škof, ki ima še sedaj razne cerkvene pravice v Prekmurju in vpliva s svojo habsburško propagando na tukajšnje duhovščino. Skrajni čas se, da se uredi cerkveno vprašanje Prekmurja in da se onemogoči madžarska poročevalna služba, katere agenti širijo med tukajšnje prebivalstvo lažne vesti, da se Prekmurje v kratkem času združi zopet z Ogrsko.

* **Nov most čez Muro.** V Deklečevju gradijo nov most čez Muro. Pri gradnji so zaposleni civilni delavci in en bataljon pionirjev iz Ptuja. Most je že v toliko dograjen, da je pešcem mogel prehod čez reko.

* **Prebivalstvo prekmurskih mest.** Kakor poroča «Prekmurski glasnik», ima Murska Sobotica po zadnjem ljudskem štetju 2997 prebivalcev, 1420 moškega in 1477 ženskega spola. Po maternem jeziku je 2275 Slovencev, 30 Srbohratov, 22 drugih Slovanov, 427 Madžarov, 132 Nemcev in 11 pripadnikov drugih narodnosti. — Dolnja Lendava ima 2529 prebivalcev, med temi 840 Slovencev, 77 Srbohratov, 6 drugih Slovanov, 1533 Madžarov, 67 Nemcev in 6 pripadnikov drugih narodnosti. — V Beltincih pa je 1534 prebivalcev, po maternem jeziku 1448 Slovencev, 10 Srbohratov, 42 Nemcev in 34 Madžarov.

* **Popis vseh italijanskih državljanov,** ki se nahajajo v inozemstvu, je odredila rimska vlada do 30. junija t. l. Seznane sestavijo konzulati.

* **Mlekarji pred sodiščem.** Pred ljubljanskim okrajnim sodiščem se je danes za govarjalo 11 mlekarjev, ki so bili obtoženi, da so prodajali zelo posneto, oziroma z vodo od 25 do 45 odstotkov pomešano mleko. Vsi obtoženci so se izgovarjali, da so tako mleko prešli od kmetov, drugi zopet, da ni bilo ponarejeno in da so bile vse stranke z mlekom zadovoljne. Ker so iz malomarnosti prodajale mleko, pomešano z vodo, je sodnik obsodil: Marijo Lotrič in Antonijo Ješe na 100 kron denarne kazni ali 10 dni zapora, Marijo Podjed na 80 kron ali osem dni, Ferdinanda Neržimo na 100 kron ali deset dni, Miho Kušarja na 50 kron ali pet dni, Antonijo Mrhar na 150 kron ali 15 dni in Franciško Podgoršek na 200 kron ali 20 dni zapora. Ta je prodajala mleko, v katerem je bilo pomešano 45 odstotkov vode. Dalje Ano Camernik na 150 kron ali 15 dni zapora. Obsojene mlekarice s sodbo niso bile zadovoljne. Proti trem obsojenkam je bila razprava preložena v svrhu zaslišanja prič.

* **Zagonečno je izginil.** V nedeljo dne 4. t. m. popoldne je odšel uradnik banke «Slavija» Adolf Ravnihar na sprehod proti Fužinam, kjer je ostal pozno v noč. Do danes se še ni povrnil domov. Ker ga je baje patrolirajoči orožnik štepanjske orožniške postaje videl spati ob strugi Ljubljanice, domnevajo, da se mu je pripetila nesreča.

* **Pobegli vajenec.** Mesarski vajenec Jakob Škerjanc iz Bizovika je pobegnil od svojega gospodarja Ančica na Karlovski cesti, iz bojazni, ker je jemal gospodarju vino.

Gospodarstvo

VPRASANJE DELAVNIC DRŽAVNE ŽELEZNICE V LJUBLJANI.

Zadeva železniških delavnic v Ljubljani ni od včeraj, temveč je stara že najmanj 20 do 25 let. Vsi se spominjamo še na one čase v l. 1900. do 1906., ko se je šlo prav resno za to, da se postavijo v Šiški za državnim kolodvorom med gorenjsko in kamniško progo velike, moderne, permanentne glavne delavnice državne železnice za velika popravila lokomotiv in vagonov. Piscu teh vrstic se je posrečilo, da je dobil vpogled tudi v generalne načrte takrat projektiranih delavnic. Za celi okoliš tržaške in beljaške direkcije, t. j. nad 2000 kilometrov je postala edina delavnica v Knittelfeldu veliko premajhna — ni mogla več ustrezati svojim nalogam. Ze več let se je moralo odposiljati stroje in vozove iz tržaške in beljaške direkcije razen v Knittelfeld tudi v Linc, Solno, grad, Plzenj itd. — Pozneje je prišlo vprašanje ljubljanskih delavnic zopet z dnevnega reda. — Avstrija ni imela denarja, rabila ga je za bodočo vojno s Srbijo...

Kakšen je položaj danes? Začasna jugoslovanska meja ni preveč oddaljena od Ljubljane. Le 40 km nas loči od laške meje; ne nekaj nad 50 km od Karavank. Kaj je to pri današnjem stanju artilerije? V par urah po začetku sovražnosti lahko težka artilerija razbije vse. Toda tudi 100 km danes ne igra vloge pri najtežji artileriji, pri zrakovih, pri aeroplanih. Argument prevelike bližine Ljubljane pri državni meji postaja polagoma ničev ravno z ozirom na moderno vojskovanje, kjer razdalje vsaj 200 km nimajo nikakega pomena. To bi bila negativna stran, ki govori proti postavitvi delavnic v Ljubljani, oglejmo si sedaj še one argumente, ki govorijo odločno za delavnice v Ljubljani in to iz prometno-gospodarskih in tudi socijalno-političnih ozirov.

Ljubljana je danes važno križišče prog, ki prihajajo iz raznih pokrajin in držav ter vodijo dalje v ostrije Jugoslavije. Iz Trsta, iz Trbiža, iz Beljaka in Celovca se združujejo železniške črte v Ljubljani ter tvorijo naravno središče prometa. Od tu naprej vodita dve glavni progi proti Zagrebu. — Obenem je Ljubljana kulturno politično in gospodarsko središče severozapadnega dela naše države, kjer sta industrija in promet v obče bolj razvita nego v raznih drugih pokrajinah Jugoslavije. Prometno obvladuje Ljubljana nekako ozemlje cele Slovenije in sosednjih okoliših ob Sotli in Kolpi — skupno okoli 1200 do 1400 kilometrov železniških prog in sicer nekako ravnotoliko kilometrov privatne južne železnice in ostalo nekako ravnotoliko kilometrov državne železnice. Za 600 do 700 kilometrov prog z toliko in toliko lokomotivami in vagoni je potrebno na vsak način, da se zgradi srednje velika glavna delavnica za lokomotive in vagoni v Ljubljani ali v bližnji okolici. Zgraditi železnice bolj v notranjosti severozapadnega okoliša, bodisi v Karlovcu, Novem mestu ali kje drugje bi zadelo na velike težkoče, ki bi močno ovirale celo delo.

Po končni določitvi vsega lokomotivnega in vagonskega parka bivših c. kr. avstrijskih državnih železnic med nasledstvene države mora dobiti Jugoslavija najmanj kot del bivše Avstrije 140 do 150 lokomotiv, nekako 200 osebnih voz in preko 3500 različnih tovornih vozov. Vse to vozorje je kolikortoliko enotno zgrajeno po načrtih bivše državne železnice. Ostali stroji v Jugoslaviji, kakor tudi vagoni so srbskega ali madžarskega izvora, zgrajeni po drugačnih načrtih. Ako tedaj vzamemo kot podlago navedene številke, potem je logično, da bodo omenjeni bivši k. k. St. B. tipi podrejani le eni delavnici, in sicer onaj, ki se bo nahajala najbližje njihovem uporabu okolju. Ker so bile lokomotive zgrajene zgolj za gotovo ozemlje, namreč za gorske proge, se bodo vporabljale gotovo le po gorskih progah. Teh je največ v ljubljanskem območju. Ako bi bodoča ljubljanska delavnica imela dodeljenih 150 lokomotiv, 200 osebnih in 3500 tovornih voz, bi morala letno izvršiti 30 do 40 glavnih lokomotivskih revizij, 50 do 60 velikih lokomotivskih popravil, 100 revizij osebnih vozov in nad 1300 revizij tovornih vozov. To so seveda le redna, predpisana popravila. Poleg njih moramo pa vpoštovati še izvanredna popravila strojev in vozov, povzročena po raznih neizgledih, udarcih itd. Poleg omenjenih del skrbni vsaka večja delavnica tudi za različne rezervne dele strojev, tenderjev, vozov, naprav itd. Nočemo namenovati še druge zadeve, ki se z njimi peča vsaka glavna delavnica, ker je iz povodanega dovolj jasno razvidno, da bi imela ljubljanska delavnica vedno zadostni dela samo iz lastnega okoliša.

Končno naj omenim še dejstvo, da so tudi osebni predpogoji v Ljubljani za naše delavnice ugodnejši nego kje drugje. Imamo namreč dovolj izvečanih moči za glavno delavnico in znano je, da so ravno slovenski strojništvi izborni kvalificirani.

Končno pa si oglejmo še ekonomsko stran delavnic. Ako računamo, da bi stavba in oprema delavnic za stroje in vagoni 80 milijonov dinarjev, kar je precej velika postavka, moramo na drugi strani pomisliti, da pošiljamo sedaj že dve leti stroje in vagoni v inozemstvo, kjer stane reparatura enega stroja najmanj 250.000 dinarjev, enega voza najmanj 20 tisoč dinarjev. V letu 1919. in 1920. je šlo nad 70 lokomotiv in najmanj 1000 vago-

nov v tujino v popravilo, namesto, da ti bili izvršili to delo doma v Ljubljani. Popravilo teh strojev bo stalo skupno najmanj 20 milijonov dinarjev, vozov pa 20 do 30 milijonov dinarjev. Skupno tedaj skoraj 40 do 50 milijonov ali polovico vsote, potrebne za delavnice v Ljubljani. Kako se izvrše popravila v inozemstvu, o tem bi lahko železniško osebje marsikaj poročalo. Gotovo je, da ni izvršeno tako, kot je bilo popravilo zahtevano.

Delavnice za stroje in vagoni so življenjskega pomena ne le za naše kraje, temveč za državne železnice sploh. To bo moralo sčasoma uvideti tudi zagrebški ravnateljstvo državnih železnic, ker samo Zagreb ni direkcija in v Sloveniji ni samo lokalnih prog, kakor to trdijo o naših razmerah nepoučeni zagrebški gospodje. Potreba ljubljanskih delavnic se bo uveljavila, če bo Zagreb hotel ali ne.

— **Dobavni razpis uprave pomorskega arzenala v Tivtu.** Uprava pomorskega arzenala v Tivtu v Boki kotorski razpisuje ofertalno licitacijo na dan 1. maja 1921. za nabavo materiala za strojne vrste, razdeljenega na sledeče skupine: 1.) cevi za kotle, 2.) pločevina in železni facon, 3.) vijaki, žebli, zakovice, 4.) rešetka za kotle (Roststabe), 5.) jeklo, 6.) kovine, 7.) orodje, instrumenti, aparati, stroji, 8.) usnje, 9.) potrošni material, 10.) motorni deli in 11.) delavske obleke. Oni, ki se nameravajo dobave udeležiti, morajo svoje pismene poudbe poslati do najkasneje 12. ure opoldne 1. maja 1921. Upravi kralj. arzenala v Tivtu z navedbo posameznih cen in skupne cene za ves material in za posamezne skupine z izjavo, da so zadovoljni z vsemi predpisanimi pogoji, katere morejo vpogledati sleherni delavnik v pisarni omenjene uprave ali pri ministru vojne in mornarice, oddeljenje za mornarico v Zemunu, pri evidenčnem uradu v Ljubljani, pri mornariški postaji v Zagrebu ali pa pri delegaciji mornarice v Splitu. Vsak licitant mora pred ali na dan licitacije do 12. ure opoldne v blagajno arzenala v Tivtu položiti, ako je naš državljan 10 odstotkov, ako pa je tuj državljan 20 odstotkov skupne vrednosti ponudnega materiala. Vsaka ponudba mora biti zapечатena, opremljena z napisom: «Ponudba za material strojarske vrste za Upravo Kralj. Arzenala v Tivtu», in pisana na predpisanim monopoliziranim blanketu za 10 dinarjev ali pa kolekovanim s kolekom za 10 dinarjev. — Pripomni se, da so množice materiala, ki ga je dobaviti, razmeroma velike. — Izvod dobavnega razpisa, sezname dobavnih predmetov in pogoji so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Borza 6. aprila

Zagreb, devize: Berlin 233 do 234, Bukarešt 205, Milan 598 do 604, London 564 do 567, New York 143, Praga 192.50 do 193, Svica 2500, Dunaj 21.10 do 21.20, Pariz 1015 do 1025, Budimpešta 50 do 52. Valute: dolar 141.50 do 142, avstrijske krone 22 do 23, levi 162, rublji 71 do 73, češke krone 186, funti 558, franki 1040, napoleoni 475, marke 230 do 233, leji 195 do 203, lire 592 do 600, turške zlate lire, 500. Blagovna borza: kuruza paritet Sisek 450, paritet Zagreb 425, krušna moka paritet Sisek 1300.

	denar	blago
Banka za Primorje	950	970
Hrvatska eskomptna banka	1440	1455
Jugoslavenska banka	570	580
Ljubljanska kreditna banka	940	954
Eksploatacija drva	1710	1800
Slavonia	1280	1290
Srpska banka	742	755
Trgovsko-obrtna banka	405	410
Jadranska banka	1950	2057
Gorania	680	690
Gutman		1335
Banka Brod na Savi	315	317
Prastrediona	10650	10659
Narodna šumska industrija	750	762
Narodna banka	643	646
Rečka pučka banka	435	39
Dubrovačko parobrodno dr.		6202

Beograd, valute: dolar 35.50 do 35.75, funti 138 do 140, franki 252 do 253, lire 150 do 151, leji 49.75 do 50, levi 42.75 do 43.25, drahme 260, marke 57.75 do 58.25, češke krone 46.75 do 47, avstrijske krone 5.60 do 5.70. Devize: London 142 do 143, Pariz 250 do 258, Solun 266 do 270, Praga 48.15 do 48.25, Dunaj 5.30 do 5.35, Berlin 59 do 59.25, Milan 149 do 150.

Zürich: Berlin 9.425, New York 577, London 22.83, Pariz 40.80, Milan 24.35, Praga 7.80, Budimpešta 2.125, Zagreb 4.15, Bukarešta 8.20, Varšava 0.70, Dunaj 1.525, avstrijske žigosane krone 0.93.

Vremensko poročilo

Dan	Čas opazovanja	Temperatura v zraku	Temperatura na tleh	Temperatura pod tlemi	Vetrovi	Nebo	Pogled na daljavo
6. apr.	7. ur.	7.35	4.0	1.0	sl. svap.	del. obl.	3
	14. ur.	7.35	11.0	1.0	sl. svap.	del. obl.	3
	21. ur.	7.35	7.5	1.0	sl. svap.	del. obl.	3

Seitn a včerajšnja temperatura 8.3, normalna 7.9
Vremenska napoved: več. lepo, vrn. vreme
Skanje vzhoda ob 8.30 zanaša ob 18.37

Lastnik in izdajatelj
Konzorcij «Jutra»
Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

Iz teme v tla

Roman.

Včasih pridejo trenutki, ko čutim, da mi je nemogoče prenašati to bol — časi, ko si želim, da bi me Kenyon nikdar ne bil zvalil v tisto cerkev v Turinu; pridejo pa zopet drugi časi, ko čutim, da me je v zvezi s tem ljubezen do moje žene, najsi je še tako brez upa, naredila boljše in celo srečnejše. Cele ure lahko sedim in ji gledam v ljubki obraz, prav kakor bi mogel zreti v kako sliko ali kip. Skušam si domišljati, kakšen bi bil ta obraz, če bi ga razsvetljeval duh, kakor ga je nekdaj. Želim si zaznati, kaj je moglo zasenčiti njenega duha in molim, da bi neki dan izginila senca raz njega, da vzrem oči, podobne mojim. Da bi vedel, da se to sploh kdaj zgodi, bi čakal brez mrmranja, če bi bilo treba, tudi dokler mi lasje ne osive.

Eno horno tolažbo imam — najsi je učinek najinega zakona na moje življenje kakršenkoli, toliko je gotovo, da vsaj ni poslabšal usode moje žene. Prepričan sem, da so njeni dnevi jasnejši kot so bili oni, ko je bila pod nadzorstvom tiste strašne stare laške ženske. Priscila jo ljubi in neguje kakor otroka, jaz pa — jaz pa storim vse, kar mislim, da jo tako osreči, da more čutiti. Včasih, ne vedno je videti kakor da bi znala ceniti moje napore, in enkrat, dvakrat, me je že prišla za roko ter jo dvignila k ustnam, kakor v znak hvaležnosti. Pričinja me ljubiti kakor utegne otrok ljubiti očeta, kakor utegne slabotno bitje brez pomoči ljubiti svojega zaščitnika. Borna je ta na-

grada, a hvaležen sem tudi za njo. Tako minevajo v našem mirnem gospodinjstvu dnevi, meseci, dokler ni zime konec in ne vzhvete lipovka in zlati dež pred hišami po predmestjih.

Sreča je, da ljubim knjige. Brez tega bi bilo moje življenje v resnici brezbarveno. Nimam srca, da bi pustil Pavlino samo ter zaradi sebe iskal družbe. Vsaki dan prebijem mnogo ur z branjem in študijami, žena pa sedi v isti sobi tiha venomer, razen če ji kaj rečem.

Močno me pa teži, da mi ni mogoče poslušati glasov godbe. Kmalu sem zaznal, da njen vpliv Pavlini škoduje. Glasovi, ki so mene mirili, so njo po vsej priliki razburjali in vznemirjali. Zaradi tega je glasovir zaprt, razen če ni šla kam s Priscilo in sem sam; muzikalijske leže nerabljene. Samo oni, ki ljubijo godbo kakor jo jaz, morejo razumeti, kako velika izguba je to za mene.

Neko jutro, ko sem tako sedel v sobi, so mi sporočili, da me nek gospod želi videti. Služabniki ni povedal imena, naročil pa ji je, naj pove, da je iz Genove. Vedel sem, da mora biti Macari. Moj prvi nagib je bil, da mu sporočim, da ga ne sprejemam. Izza najinega poslednjega sestanka so mi venomer prihajale v spomin njegove besede — besede, ki so namigavale na nekaj v Pavlininem življenju, kar je njen stric hotel prikriti. Ampak vselej, kadar so mi prišle na misel, sem dejal, da so zgolj zlobna podtikanja razočaranega človeka, ki je hotel narediti svojega uspešnega tekmeča nezaupnega in nesrečnega, potem ko se njemu ni posrečilo pridobiti ženske, ki jo je ljubil. Nič ni mogel reči zoper mojo

ženo, česar bi se jaz bal, a ker sem mrzil tega človeka, sem se nekoliko obojeval, predno sem ga velel pripeljati.

In vendar je bil Macari edina vez med Pavlino in njeno preteklostjo; bil sem prepričan, da Cenerija ne bom nikdar več videl; ta človek je bil edini, od katerega je bilo mogoče količjak izvedeti glede moje žene. Edina oseba, ki je prihajala bi slučajno mogel vzpodbuditi tisti omrveli spomin in morebiti vplivati na stanje njenega duha s tem, da bi namigaval, najsi bo še tako nejasno, na prizore in dogodke, pri katerih je moral biti udeležen. Spričo teh misli sem se odločil, da ga sprejemem in tudi, da stopi Pavlini pred oči. Če ga je bila volja, bi lahko govoril z njo o nekdanjih dneh, celo o svoji stari ljubezni — o vsem, kar bi ji pomoglo, da bi se oprijela izpuščenih niti spomina.

Stopil je v sobo ter me prisiljeno pristrčno pozdravil. Vzlic toplemu pritisku njegove roke sem čutil, da se je zavedal, da njegov obisk ne pomeni nič dobrega zame. Pa kaj je bilo meni mar, zakaj je prišel? Potreboval sem ga za svoj namen. S takim ciljem pred seboj, kaj mi je bilo do orodja, samo da bi mogel ubraniti, da se mi ne obrne v roki ter me rani — to pa je bilo treba šele videti.

Pozdravil sem ga malone enako pristrčno, kakor on mene; prosil sem ga, naj sede, nato sem pa pozvonil in poslal po vino in smotke.

«Kakor vidite, sem držal obljubo, gospod Vanghan», je rekel in se nasmešnil.

«Da. Zanašal sem se, da jo boste. Ali ste že dalj časa tukaj?»

«Samo nekoliko dni.»

«Kako dolgo pa ostanete?»

«Dokler me ne odpokličejo. Razmere so se tam na slabo zasukale. Čakati moram, da se ozračje zopet pomiri.»

Radoveden sem ga pogledal.

«Mislim sem si, da poznate moj novi poklic», je rekel.

«Sodim, da ste nekak zaročnik — ne rabim te besede žaljivo; edina je, ki se je morem spomniti.»

«Resnica. Zaročnik — obnovitelj — apostol svobode, karkoli vam drago.»

«Pa saj je vaša domovina že nekaj let svobodna.»

«A druge dežele niso. Delujem zanje. Naš ubogi prijatelj Ceneri je delal enako, vendar ne bo več.»

«Ali je mrtev?» sem presenečen vprašal.

«Mrtev za nas vse. Ne morem vam povedati podrobnosti, a nekoliko tednov potem, ko ste odšli iz Genove, so ga prišli v Petrogradu. Dolge mesece je predsedal v ječi, pričakujoč sodbe. In izvršila se je, kakor čujem.»

(Dalje prihodnjič.)

Zahvala.

Za izraženo in izkazano sočutje pri izgubi naše drage nepozabne mamic

Marije Podmenik

izrekamo tem potem najiskrenejšo zahvalo. Zahvaljujemo se za spremstvo k zadnjemu počitku sl. prost gasilnemu društvu Hrastnik in Dol, slav. pevskemu društvu Hrastnik-Dol, gg. rudniškim uradnikom in poduradnikom iz Hrastnika in Trbovelj, sploh vsemu občinstvu iz Trbovelj, Hrastnika in Dola, ki je izkazalo s spremstvom zadnjo čast vrli rodoljubkinji.

Zahvaljujemo se za podarjene vence.

Zahvala gg. zdravnikom in čč. sestram deželne bolnišnice v Ljubljani za sedemtedensko pomoč in postrežbo v zadnjih dneh upanja.

Hrastnik, Trbovlje, Osijek, dne 5. aprila 1921.

Rodbine: Podmenik, Babič, Naglav.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana,

Brzojavni naslov: Kredit Ljubljana Prešernova ulica 50, v lastnem poslopiu.

241 22-5

Telefon št. 40 in 457

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits, itd. itd.

Prodá se konj (kobila), 145 cm visok, star, vročkrven, rjave barve, pet let, izvrsten za tek; **voz zapravljivček** star olinjate osi in štiri peresa, sani z us- v zelo dobrem stanju ter s njem prevlečene in na peresa. Istotam so prodá **fotografični aparat** znamke Nettel, 9 x 12; za eno z notami. Vprašanja daljnogled oko ig citre. Vprašanja nasloviti na Slavko Suštaršič, Radovljica. 612 6-1

Čebulček in žlahtni semenski grah priporoča SEVER & KOMP., Ljubljana. 498 10-10

Silikat- in romancement ter apno dobava na vagone po najnižji dnevni ceni „Ava“, Laško. 602

Doktor juris pravni konzulent in namestnik disponenta v večjem industrijskem podjetju v inozemstvu želi priti v domovino in dobiti tam primerno, najraje podobno službeno mesto. Ponudbe pod „Disponent 42“ na upravo „Jutra“. 3-2

Dobrodošča trgovina s specijalnim in kolonialnim blagom ter deželnimi pridelki v najprometnejši ulici v Mariboru se z vsro zalogo 573 5

odda takoj v najem. Cenjene ponudbe na Anončni in informačni zavod „VEDEZ“, Maribor, Slovenska ulica 6.

Prevažanje in ocarinjenje vsakršnega blaga izvrši najhitreje **prevoznikiško podjetje**

JOSIP TURK 575 Radeckega cesta 3. 10-5

Mlad pomočnik špecerijske stroke iz dobre hiše, pošten, delaven, ki ima vselje do poklica išče zaradi opusta dose- danje trgovine službo v tukajšnji večji špecerijski trgovini, kjer bi imel priliko se nadalje izobražiti. — Prijazne ponudbe na upravnistvo „Jutra“. 615

Priporočamo domače trdke: **Mali trgovski in obrtni oglašnik.** Izhaja poljubno. Vsaka objava 4 K.

Puškarji: Kaiser F. K., Šelenburgova ul. 6.

Skladišča: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d.p.]

Špedicija: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d.p.]

Svinjsko mast, čisto, doma topljeno, razpošilja in poudbe sprejema od 50 kg naprej po najnižji dnevni ceni trdka Janko Popovič, Ljubljana. 330 39-25

Švedski semenski oves priporoča trgovina s semeni Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica 12. 605 5-2

Prodá se enonadstropna hiša v Spodnji Sliški št. 225 z veliko kletjo, pripravna za trgovino z lesom ali z vinom. Zraven spada še dva orala zemlje, travnik in njiva. Cena 400.060 K. Ponudbe na upravnistvo „Jutra“. 606 3-2

Arhitekt in mestni stavbenik VILJEM TREO Ljubljana, Gosposvetska c. 10. Telefon interurb. št. 103. Ustanovljeno l. 1850. se priporoča za zgradbo vseh vrst ter izvršuje načrte in proračune. 440 10-7

F. BRUMAT Ljubljana 426 52-43

Manufaktura in tkanine Mestni trg 25/I.

Proda se v last gozdno posestvo

arondiranih 185 oralov, 30 oralov njiv in travnikov, drugo krasen bukovi gozdi do 80 let star. Lesa okoli 20.000 m³. Napraviti se da najmanj 40.000 železniških pragov in 150 vagonov oglja. Kmečka hiša in gospodarska poslopja v dobrem stanju. Inventar dva para konj, vozovi itd., sam vreden 150.000 K. Posedstvo leži na Dolenjskem, 18 km od železniške postaje, cesta prav do gozda, promet s tovornimi avtom mogoč. Prikupiti se dá do še sosednje parcele. **Cena milijon kron.** Plačilni pogoji ugodni. **Naprodaj samo do 10. t. m.** Podrobnosti se svede v odvetniški pisarni dr. Ivana Lovrenčiča, Ljubljana, Miklošičeva cesta 8. 607 3-2

Ravnokar je izšla brošurica: Svetovna vojna v pesmi in slikah, I. zvezek. **Izdala in založila „Domovina“.** **Cena 4 krone.** Dobiva se pri kolporterjih, v trafikah in v upravi „Domovine“, Sodna ulica 6.

Prodá se več različne hišne opreme po nizki ceni na Sv. Petra nasipu št. 49, I. nadstropje. 611

Hiša, hlev, svinjak, mali vrt, mala njiva 616 v dobrem stanju, se po ugodni ceni **takoj prodado.** — Naslov pove uprava „Jutra“.

Službo išče izurjen, mlad državni uradnik z dvanaestletno sodno, politično in drugo prakso, kakor tudi kot korespondent, večletni pisarnovodja. — Cenjene ponudbe pod „Pisarnovodja“ na upravnistvo „Jutra“. 619 2-1

Ogledalo s stojalom, krasno, veliko, se po nizki ceni prodá. Višina ogledala je 108 cm, širina 70 cm. Stojalo močno, kakor primerno k ogledalu. Ogleda se pri g. Karlu Hlupiču, strugarju, Dunajska cesta 6. 617

Kočija, lepa, popolnoma nova, se **procenti** prodá. Ogleda se lahko dnevno pri kolarškem mojstru **Franou Petkovšku v Bohoričevi ulici 3.** 618

? Ali ste že poslali na- ročnino za „Jutra“ ?

Jos. Stopar manufakturna trgovina 211 9 Ljubljana, Dunajska cesta št. 5

Naročajte spise o naši državi: **ALBIN OGRIS, Borba za jugoslovansko državo.** Cena K 32—, po pošti K 1:80 več. **Dokumenti o jadranskem vprašanju.** Cena K 18—, po pošti K 1:80 več. **STEFAN SAGADIN, Naš sadašnji ustavni položaj.** Cena K 16—, po pošti K 1:80 več. **ANTON MELIK, Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev.** I. del K 21—, II. del K 42—, po pošti oba zvezka skupaj K 5:40 več. 208 9

Naročila sprejema **Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6.**

Strojne tovarne in livarne d. d. Ljubljana. 40 26-18 **Stroji za obdelovanje lesa, vodne turbine, žage, hidravlični regulatorji, stiskalnice za klobuke, transmisije, kovinski izdelki, armature, sesalke, ognjegazne brizgaine, zvonovi, elektrotehnične potrebsčine, elektro- motorji.**